

TRENING o budžetiranju odgovornom prema Romima i Romkinjama

08. juna 2022. godine

Kontekst i potreba za akcijom

Romska zajednica

Nemoć, zavisnost,
izgubljena nada,
nedostatak kapaciteta i
samopouzdanja

Lokalne institucije

Nedostatak poverenja za iskren
dijalog i saradnju, paternalizam,
odsustvo participativnog pristupa

Ne postojanje poverenja
Međusobno optuživanje
Ne postojanje
komunikacije
Problematična
komunikacija
Nedostatak mehanizama
participacije

Co-funded by
the European Union

**OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS**

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

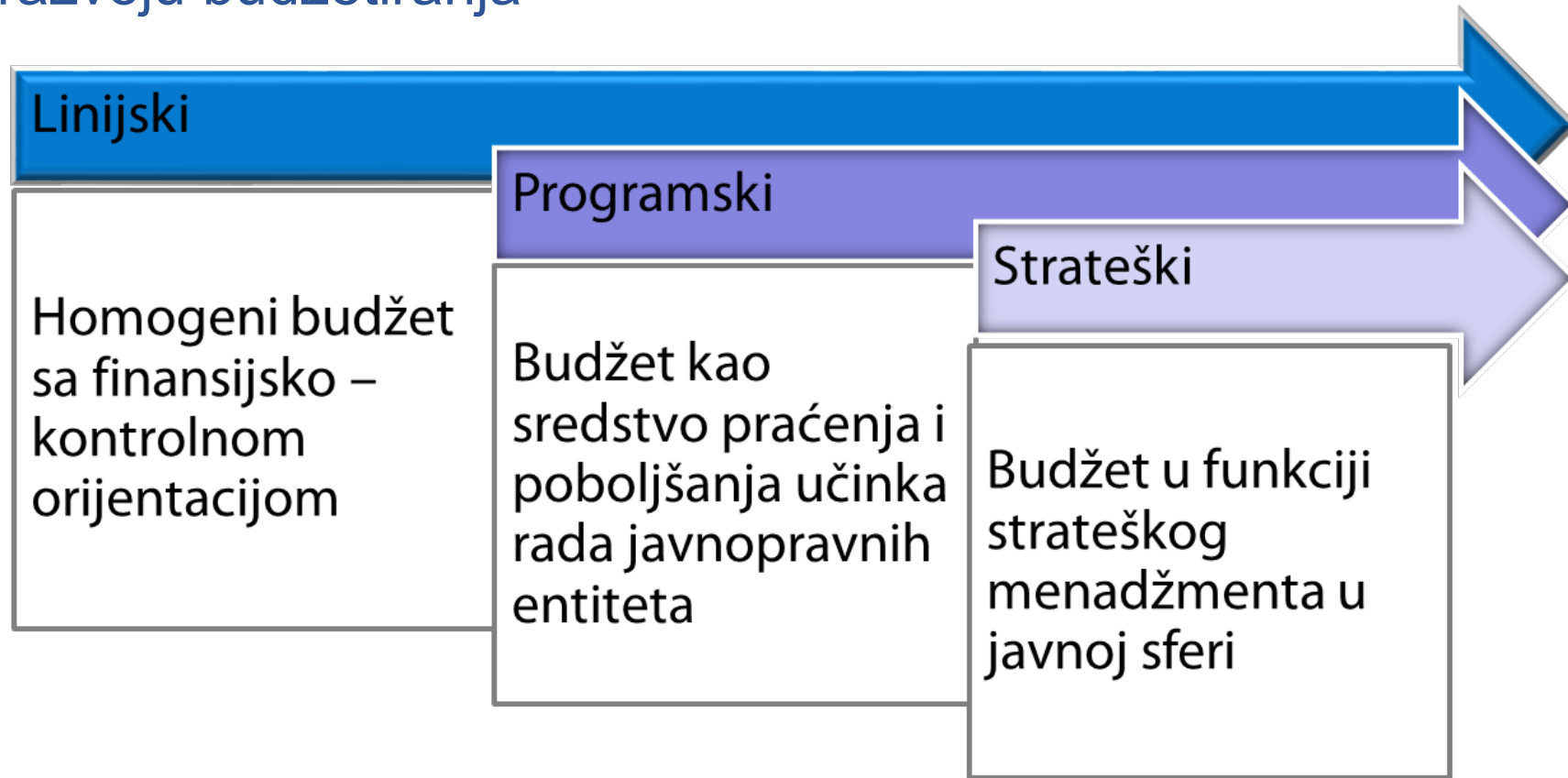
CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Planski sistem u RS

Etape u razvoju budžetiranja

Delovi odluke o budžetu za lokalnu vlast

I. OPŠTI DEO

- Račun prihoda i primanja, rashoda i izdataka, odnosno Račun finansiranja
- Analitičko prikazivanje prihoda i primanja
- Analitičko prikazivanje rashoda i izdataka
- Prikazivanje rashoda i izdataka po funkcionalnoj i programskoj klasifikaciji
- Iskazivanje planiranih kapitalnih izdataka u skladu sa razvojnim planovima

II. POSEBAN DEO

- Raspoređivanje planiranih sredstava po korisnicima (KBS)
- Organizaciona struktura (Razdeo / glava)
- **Programska struktura**
- Funkcionalna struktura
- Ekonomska klasifikacija
- **Izvori finansiranja**
- **Opis**

III. OBRAZLOŽENJE BUDŽETA

- Obrazloženje opšteg dela budžeta
- **Programske informacije**

Co-funded by
the European Union

**OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS**

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Budžetska klasifikacija STANDARDNI KLASIFIKACIONI OKVIR

II. POSEBAN DEO ODLUKE O BUDŽETU JLS

Organizaciona
klasifikacija

Programska
klasifikacija

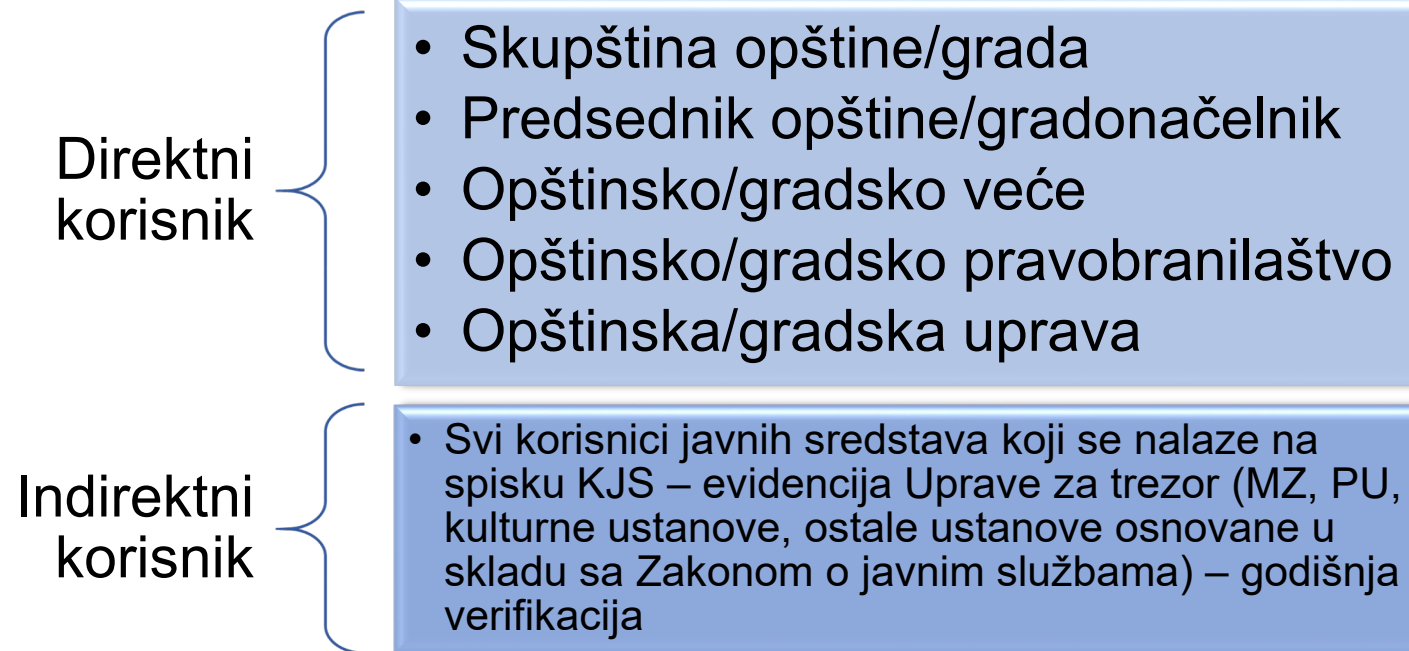
Funkcionalna
klasifikacija

Ekonomska klasifikacija
prihoda i primanja
rashoda i izdataka

Klasifikacija
prema izvorima
finansiranja

Organizaciona klasifikacija Razdeo/Glava

Organizaciona klasifikacija iskazuje izdatke po korisnicima sredstava sa raspodelom
aproprijacija između korisnika

Programska klasifikacija

Uputstvo za izradu programskog budžeta (**ažurirano u
julu 2021. godine**)

Aneks 5 Uniformni programi i programske aktivnosti
jedinica lokalne samouprave

Ciljevi programa i programskih aktivnosti i lista
uniformnih indikatora za programsku strukturu budžeta
- predlog

Programska klasifikacija

Programska struktura lokalnog budžeta predviđena je Aneksom 5. Uputstva za izradu programskog budžeta, prema kojem postoji 17 različitih programa za nivo JLS i to:

Program 1 – **Stanovanje, urbanizam i prostorno planiranje**

Program 2 – Komunalne delatnosti

Program 3 – **Lokalni ekonomski razvoj**

Program 4 – Razvoj turizma

Program 5 – Poljoprivreda i ruralni razvoj

Program 6 – Zaštita životne sredine

Program 7 – Organizacija saobraćaja i saobraćajna infrastruktura

Program 8 – **Predškolsko vaspitanje i obrazovanje**

Program 9 – **Osnovno obrazovanje i vaspitanje**

Program 10 – **Srednje obrazovanje i vaspitanje**

Program 11 – **Socijalna i dečja zaštita**

Program 12 – **Zdravstvena zaštita**

Program 13 – Razvoj kulture i informisanja

Program 14 – Razvoj sporta i omladine

Program 15 – Opšte usluge LS

Program 16 – Politički sistem LS

Program 17 – Energetska efikasnost

Programske kategorije

Program predstavlja skup aktivnosti sa zajedničkim željenim društveno-ekonomskim ishodom, koje korisnici budžeta sprovode u skladu sa svojim ključnim nadležnostima i utvrđenim srednjoročnim ciljevima. Program se sastoji od nezavisnih, ali tesno povezanih komponenata-programskih aktivnosti i/ili projekata.

Programska aktivnost je tekuća i kontinuirana delatnost korisnika budžeta čijim sprovođenjem se postižu ciljevi koji doprinose dostizanju ciljeva programa. Programski aktivnosti nije vremenski ograničena.

Projekat je vremenski ograničen poslovni poduhvat korisnika budžeta, sa jasno definisanim ishodom, odnosno promenom koja se želi postići, potrebnim resursima i upravljačkom strukturom. Sprovođenjem projekta se postižu ciljevi koji doprinose dostizanju ciljeva programa kome projekat pripada. Projekat se može odnositi na kapitalno ulaganje, informacionu kampanju, unapređenje procedure u javnoj administraciji, usavršavanje državnih službenika i slične poduhvate koji doprinose kvalitetnijem pružanju javnih usluga. Projekat mora biti deo programa.

Funkcionalne klasifikacije

Funkcionalna klasifikacija iskazuje izdatke po funkcionalnoj nameni za određenu oblast i nezavisna je od organizacije koja tu funkciju sprovodi. Karakteristične funkcionalne klasifikacije pri budžetiranju mera iz LAP i OP mogu biti:

040 - Porodica i deca

050 – Nezaposlenost

060 – Stanovanje

070 - Socijalna pomoć ugroženom stanovništvu neklasifikovana na drugom mestu

090 - Socijalna zaštita neklasifikovana na drugom mestu

412 - Opšti poslovi po pitanju rada

610 - Stambeni razvoj

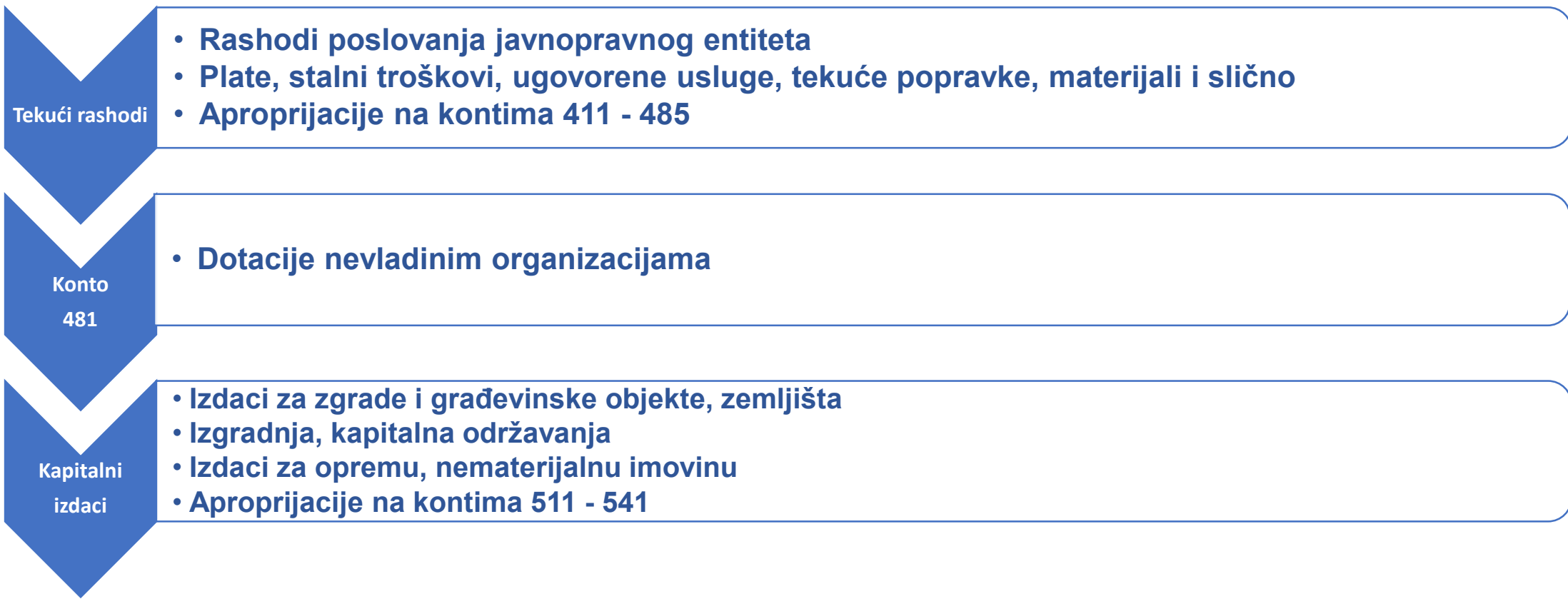
620 - Razvoj zajednice

660 - Poslovi stanovanja i zajednice neklasifikovani na drugom mestu

760 - Zdravstvo neklasifikovano na drugom mestu

960 - Pomoćne usluge obrazovanju

Ekonomska klasifikacija

Izvori finansiranja

Klasifikacija rashoda i izdataka prema izvorima finansiranja iskazuje prihode i primanja, rashode i izdatke prema osnovu ostvarenja tih sredstava.

- Klasifikacija izvora finansiranja obuhvata:
- **1) Opšte prihode i primanja budžeta - izvor 01**
- 2) Transfere između korisnika na istom nivou - izvor 02
- 3) Socijalne doprinose - izvor 03
- **4) Sopstvene prihode budžetskih korisnika - izvor 04**
- 5) Donacije od inostranih zemalja - izvor 05
- 6) Donacije od međunarodnih organizacija - izvor 06
- **7) Transfere od drugih nivoa vlasti - izvor 07**
- 8) Dobrovoljne transfere od fizičkih i pravnih lica - izvor 08

Izvori finansiranja

- 9) Primanja od prodaje nefinansijske imovine - izvor 09
- 10) Primanja od domaćih zaduživanja - izvor 10
- 11) Primanja od inostranih zaduživanja - izvor 11
- 12) Primanja od otplate datih kredita i prodaje fin. imovine - izvor 12
- **13) Neraspoređeni višak prihoda iz ranijih godina - izvor 13**
- 14) Neutrošena sredstva od privatizacije iz ranijih godina - izvor 14
- **15) Neutrošena sredstva donacija iz ranijih godina - izvor 15**
- 16) Roditeljski dinar za vannastavne aktivnosti - izvor 16
- **17) Finansijsku pomoć EU - izvor 56**

Programske informacije – praćenje realizacije Pr, PA i P

PROGRAMSKE INFORMACIJE

- Sadržaj dela obrazloženja budžeta sa programskim informacijama treba da sadrži:
- **za program:**
- ☐ Sektor (kome pripada);
- ☐ Šifru;
- ☐ Naziv;
- ☐ Tip;
- ☐ Svrhu;
- ☐ Opis;
- ☐ Odgovorno lice;
- ☐ Cilj i/ili ciljeve;
- ☐ Pokazatelje učinka (indikatore);
- ☐ Bazu godinu;
- ☐ Vrednost za baznu godinu i naredne tri godine i izvor verifikacije za svaki pokazatelj učinka;
- ☐ Spisak programskih aktivnosti i projekata unutar programa

Programske informacije – praćenje realizacije Pr, PA i P

- **za programsku aktivnost:**

- ☐ Program (kome pripada);
- ☐ Šifru;
- ☐ Naziv;
- ☐ Funkciju;
- ☐ Tip;
- ☐ Pravni osnov;
- ☐ Opis;
- ☐ Odgovorno lice;
- ☐ Cilj;
- ☐ Pokazatelje učinka (indikatore);
- ☐ Vrednost za baznu godinu i naredne tri godine i izvor verifikacije za svaki pokazatelj učinka;
- ☐ Rashode i izdatke koji su direktno vezani za programsku aktivnost i izvore finansiranja

Programske informacije – praćenje realizacije Pr, PA i P

- **za projekte:**
 - ☐ Program (kome pripada);
 - ☐ Šifru;
 - ☐ Naziv;
 - ☐ Funkciju;
 - ☐ Svrhu;
 - ☐ Osnov
 - ☐ Opis;
 - ☐ Odgovorno lice;
 - ☐ **Trajanje (godina početka i završetka projekta);**
 - ☐ Cilj;
 - ☐ Pokazatelje učinka (indikatore);
 - ☐ Vrednost za baznu godinu i naredne tri godine i izvor verifikacije za svaki pokazatelj učinka
 - ☐ Oznaku da li je projekat kapitalni;
 - ☐ Oznaku da li je projekat IPA;
 - ☐ Rashode i izdatke koji su direktno vezani za projekat i izvore finansiranja.

Rodno odgovorno budžetiranje

- **Postupno uvođenje** rodno odgovornog budžetiranja sprovodi se u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu kod budžetiskih korisnika na svim nivoima vlasti.
- Drugi relevantni propisi za uvođenje RoB u proces budžetiranja:
 - - Zakon o ravnopravnosti polova
 - - Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost za period 2021-2030. godine
- Obaveza postupnog uvođenja rodno odgovornog budžetiranja i način njegove realizacije, utvrđen je i Uputstvom za pripremu odluke o budžetu lokalne vlasti – donošenje Plana postupnog uvođenja RoB od strane nadležnog organa za budžet (kod jednog ili više korisnika, u jednom ili više programa opredeljenog budžetskog korisnika).
- Postupno uvođenje je **prolongirano**, te je predviđeno da proces bude zaokružen zaključno sa izradom odluke o budžetu za 2024. godinu

Vidljivost finansiranja mera za socijalno uključivanje

Ograničenja u propisima kojima se normira izrada lokalnog budžeta:

Uputstvo za izradu programskog budžeta i Aneks 5

JLS svoju programsku strukturu utvrđuju na osnovu liste programa i programskih aktivnosti uniformnih za sve JLS. Tu listu utvrđuje Ministarstvo finansija sa SKGO, u skladu s nadležnostima JLS (Aneks 5).

Pravilnik o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem

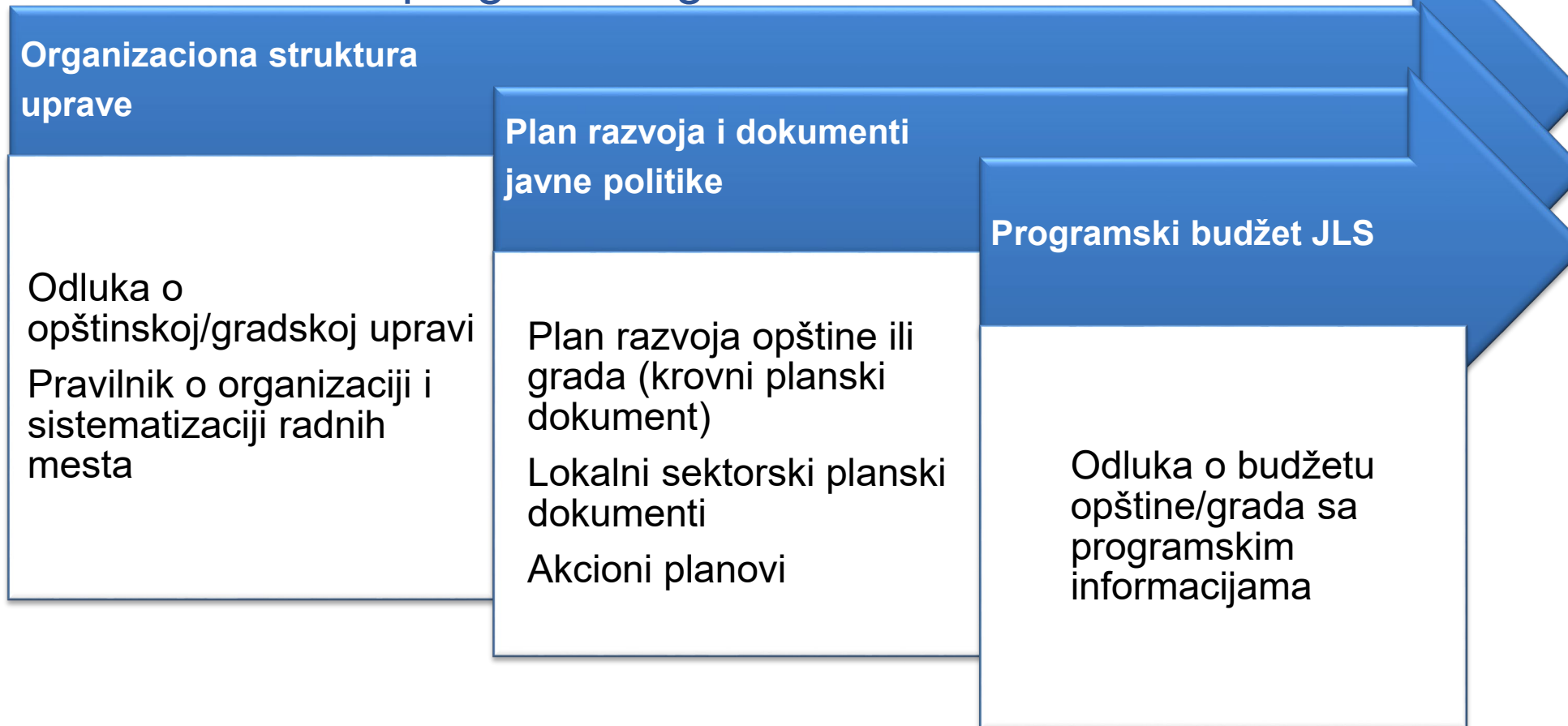
Organizaciona, funkcionalna, ekonomska klasifikacija i izvori finansiranja

Obrazloženje odluke o budžetu

Programske informacije

Okvir za izradu programskog budžeta

Budžetiranje mera i aktivnosti u LAP

Budžetiranje mera i aktivnosti u LAP

Srednjoročni plan jeste sveobuhvatan planski dokument koji se donosi za period od tri godine i koji omogućava povezivanje javnih politika sa srednjoročnim okvirom rashoda.

Obveznik srednjoročnog planiranja, **mere** u srednjoročnom planu definiše:

- 1) **naziv** mere;
- 2) **vrstu** mere;
- 3) **period** sprovođenja;
- 4) procenu **finansijskih sredstava**, potrebnih za realizaciju svake od mera i identifikaciju izvora, programsku aktivnost ili projekat u programskom budžetu u okviru kog se osiguravaju sredstva za njeno finansiranje, ili donatorske projekte

Budžetiranje mera i aktivnosti u LAP

- 5) pokazatelje učinka mere i njihove početne i ciljane vrednosti;
- 6) informacije o propisima koje bi trebalo doneti odnosno izmeniti kako bi se mera realizovala;
- 7) ostale podatke.

Primer:

Poseban cilj 2:

Povećanje obuhvata i unapređenje pristupa Roma i Romkinja uslugama zdravstvene zaštite uz puno ostvarivanje prava na zdravlje

Mera 2.2.

Razviti informativno-edukativne programe namenjene Romima i Romkinjama sa ciljem unapređenja zdravlja i pristupa uslugama zdravstvene zaštite, sa posebnim fokusom na reproduktivno zdravlje i planiranje porodice

МЕРА 4.4: Развити информативно-едукативне програме намењене Ромима и Ромкињама са циљем унапређења здравља и приступа услугама здравствене заштите, са посебним фокусом на репродуктивно здравље и планирање породице			Тип мере:		Информативно-едукативна			
Носилац мере:	Секретаријат за здравство		Партнери:		ДЗ, МТ, ОЦД, ЗМ, Заштитник грађана			
Период спровођења:	2023-2024	Посебне измене прописа:			НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	14.500.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2022 – 3.600.000,00 2023 – 3.950.000,00 2024 – 6.950.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Секретаријат за здравство – 14.500.000,00	
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2022.	2023.	2024.	
- Број информативно-едукативних програма намењених Ромима и Ромкињама на нивоу Града на годишњем нивоу		број	2020.	Нема података	1	2	2	Евиденција ДЗ, СЗ
- Број едукативних програма намењених младим Ромима и Ромињама у циљу промоције репродуктивног здравља, планирања породице, борбе против болести зависности и здравих стилова живота на годишњем нивоу		број	2020.	Нема података	-	4	5	Евиденција ДЗ, СЗ, ОЦД
- Број антидискриминаторних информативно-едукативних програма намењених здравственим радницима		број	2020.	Нема података	-	1	1	МЗ, ДЗ, СЗ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
4.4.1.	Едукативне радионице о значају превентивних прегледа и контролисању хроничних незаразних болести у ромским насељима	Секретаријат за здравство	ДЗ, ОЦД, ЗМ	4. квартал 2022., континуирано	200.000,00	2023 – 100.000,00 2024 – 100.000,00	Финансијски план Секретаријата за здравство
4.4.2.	Радионице са младима о репродуктивном здрављу, 5 на годишњем нивоу	Секретаријат за здравство	ДЗ, ОЦД, МТ, ЗМ	4. квартал 2023.	250.000,00	2023 – 250.000,00	Финансијски план Секретаријата за здравство

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
4.4.3.	Обука здравствених радника за пружање здравствених услуга осетљивим групама друштва	Секретаријат за здравство	ДЗ, ЗМ, ОЦД, Заштитник грађана,	4. квартал 2022., континуирано	10.800.000,00	2022 – 3.600.000,00 2023 – 3.600.000,00 2024 – 3.600.000,00	Финансијски план Секретаријата за здравство
4.4.4.	Расписивање и спровођење јавног позива ОЦД које доприносе очувању здравља Рома и Ромкиња (унапређење хигијенско-епидем. услова у ромским насељима, повећање обухвата имунизације, побољшање репр. здравља, и превенција незаразних обољења)	Секретаријат за здравство	ОЦД	4. квартал 2024.	3.000.000,00	2024 – 3.000.000,00	Финансијски план Секретаријата за здравство

Okvir programskog budžeta za aktivnost 4.4.1. Edukativne radionice o značaju preventivnih pregleda i kontrolisanju hroničnih nezaraznih bolesti u romskim naseljima

Razdeo	Glava	Programska klasifikacija	Funkcija	Pozicija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Sredstva budžeta	Struktura
4	xx	1801-0003				PA: Sprovođenje aktivnosti iz oblasti društvene brige za javno zdravlje		
			740			Usluge javnog zdravlja		
				xxx	464	Dotacije organizacijama za obavezno socijalno osiguranje	100,000.00	0.00%
						Izvori finansiranja za PA		
					01	Prihodi iz budžeta	100,000.00	0.00%
						Svega za PA 1801-0003	100,000.00	0.00%

Okvir programskog budžeta za aktivnost 4.4.2. Radionice sa mladima o reproduktivnom zdravlju, 5 radionica na godišnjem nivou

Razdeo	Glava	Programska klasifikacija	Funkcija	Pozicija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Sredstva budžeta	Struktura
4	xx	1801-4001				Projekat: Radionice sa mladima o reproduktivnom zdravlju		
			760			Zdravstvo neklasifikovano da drugom mestu		
				xxx	423	Usluge po ugovoru	200,000.00	0.00%
				xxx	426	Materijal	50,000.00	
						Izvori finansiranja za projekat 1801-4001		
					01	Prihodi iz budžeta	250,000.00	0.00%
						Svega za P 1801-4001	250,000.00	0.00%

Okvir programskog budžeta za aktivnost 4.4.3. Obuka zdravstvenih radnika za pružanje zdravstvenih usluga osetljivim grupama društva

Razdeo	Glava	Programska klasifikacija	Funkcija	Pozicija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Sredstva budžeta	Struktura
4	xx	1801-0003				PA: Sprovođenje aktivnosti iz oblasti društvene brige za javno zdravlje		
			740			Usluge javnog zdravlja		
				xxx	464	Dotacije organizacijama za obavezno socijalno osiguranje	3,600,000.00	0.00%
						Izvori finansiranja za PA		
					01	Prihodi iz budžeta	1,800,000.00	0.00%
					56	Finansijska pomoć EU	1,800,000.00	0.00%
						Svega za PA 1801-0003	3,600,000.00	0.00%

Okvir programskog budžeta za aktivnost 4.4.4. Raspisivanje i sprovođenje javnog poziva OCD koje doprinose očuvanju zdravlja Roma i Romkinja

Razdeo	Glava	Programska klasifikacija	Funkcija	Pozicija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Sredstva budžeta	Struktura
4	xx	1801-0003				PA: Sprovođenje aktivnosti iz oblasti društvene brige za javno zdravlje		
			740			Usluge javnog zdravlja		
				xxx	481	Dotacije nevladinim organizacijama	3,000,000.00	0.00%
						Izvori finansiranja za PA		
					01	Prihodi iz budžeta	3,000,000.00	0.00%
						Svega za PA 1801-0003	3,000,000.00	0.00%

Operativni plan mobilnog tima

Mobilna jedinica (Mobilni tim) za socijalno uključivanje Roma i Romkinja na lokalnom nivou:

- podstiče direktno primenjivanje strateških mera u organima i ustanovama;
 - obilazi romska naselja na osnovu utvrđenog plana;
 - sarađuje sa Nacionalnim savetom romske nacionalne manjine i organizacijama civilnog društva;
 - obaveštava organe javne uprave o problemima u vezi sa primenom strateških mera;
 - priprema inicijative i projekte kojima se osigurava saradnja lokalnih organizacija i partnera u procesu unapređenja položaja Roma i Romkinja;
 - prikuplja podatke o ostvarivanju strateških mera
- **problematika međusektorske saradnje (...)**

Operativni plan mobilnog tima

☐ **praktični pristup definisanju operativnih ciljeva u OP**

1. Korak – Identifikacija cilja iz nacionalnog akcionog plana za primenu Strategije
 - a) ako LAP postoji
 - b) ako LAP ne postoji
2. Korak – Definisanje konkretnih izazova i potreba na lokalnom nivou
 - a) provera usklađenosti izazova i potreba sa NAP i LAP
 - b) segmentacija izazova koji se realno mogu rešiti u roku od 12 meseci
3. Korak – Definisanje operativnih ciljeva
 - a) definisanje ciljeva koji odgovaraju identifikovanom izazovu
 - b) definisanje rezultata koji će dokazati ispunjavanje specifičnog operativnog cilja
 - c) definisanje indikatora putem kojih će se meriti učinak sprovedene aktivnosti

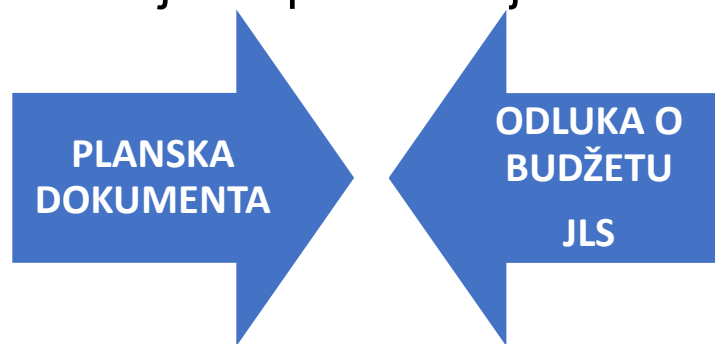
Operativni plan mobilnog tima

Razdeo	Glava	Programska klasifikacija	Funkcija	Pozicija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Sredstva budžeta	Struktura
4		0901-P ____				Projekat – Sprovođenje operativnog plana za socijalno uključivanje Roma i Romkinja na teritoriji JLS		
			090			Socijalna zaštita neklasifikovana na drugom mestu		
				xxx	423	Usluge po ugovoru	200.000.00	0.00%
				xxx	424	Specijalizovane usluge	300.000,00	0.00%
				xxx	426	Materijal	500.000,00	0.00%
						Izvori finansiranja za projekat P ____ *		
					01	Prihodi iz budžeta	500.000.00	0.00%
					56	Finansijska pomoć EU	500.000.00	0.00%
						Svega za projekat 090 – P ____	1.000.000.00	0.00%

Povezivanje planskih dokumenata i budžetskih procesa

Perspektiva budžetiranja u odnosu na zahteve novog planskog sistema (primena sistemskih zakona o budžetskom i planskom sistemu):

- objedinjavanje procesa srednjoročnog planiranja i izrade budžeta,
- integrisano izveštavanje o sprovođenju srednjoročnog plana i programskog budžeta
- odnosno, integrisano izveštavanje o sprovođenju Plana razvoja JLS.

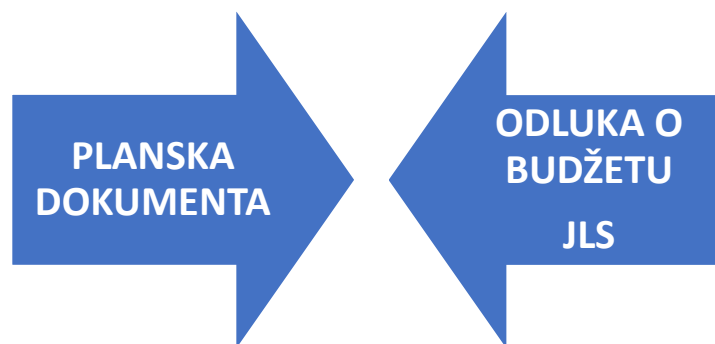

Povezivanje planskih dokumenata i budžetskih procesa

Srednjoročno planiranje u skladu sa procesom izrade budžeta

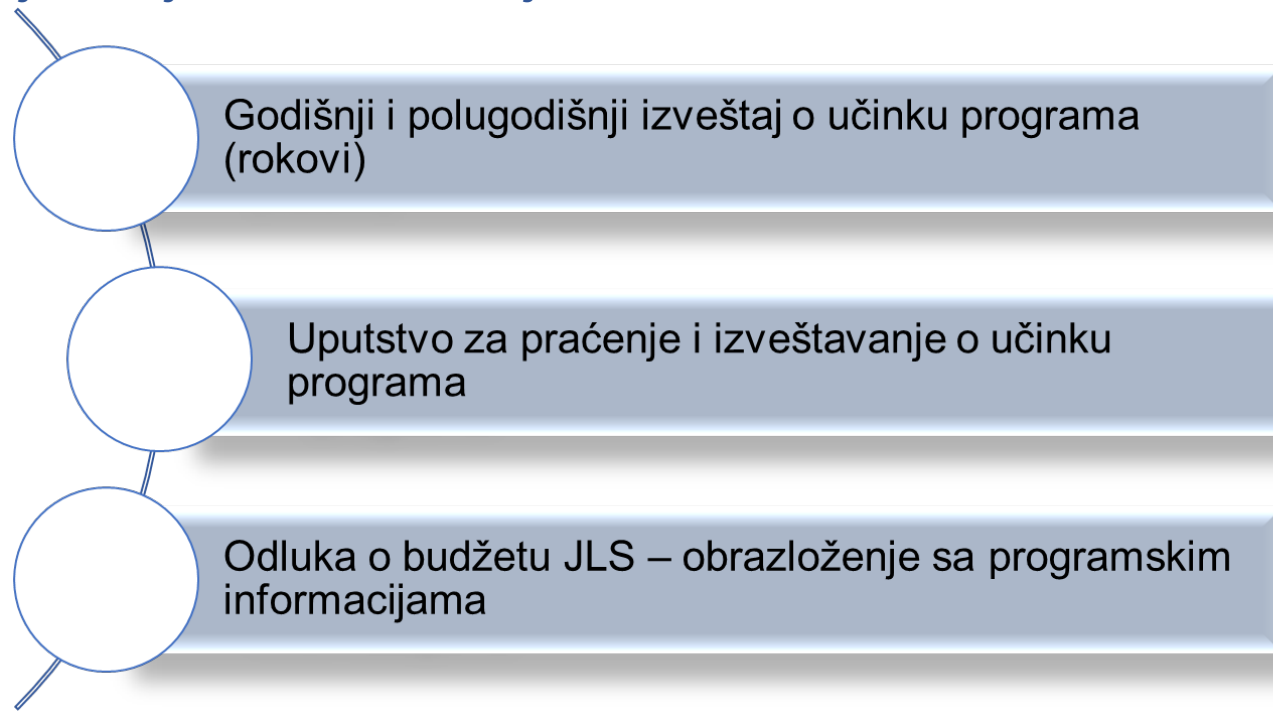
Član 28. Zakona o planskom sistemu

- Obveznici srednjoročnog planiranja izrađuju srednjoročni plan u skladu sa procesom izrade budžeta i uspostavljenim elementima budžeta (budžetski programi, programske aktivnosti i projekti), imajući u vidu ograničenja utvrđena srednjoročnim okvirom rashoda, u proceduri propisanoj podzakonskim aktom koji donosi Vlada.

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranja mera i aktivnosti

Izveštavanje o postignutim rezultatima (kratkoročni i dugoročni prioriteti) i značaj objavljivanja izlaznih rezultata socijalnog uključivanja Roma i Romkinja

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranje mera i aktivnosti

Izveštavanje o postignutim rezultatima (kratkoročni i dugoročni prioriteti) i značaj objavljivanja izlaznih rezultata socijalnog uključivanja Roma i Romkinja

Praksa budžetiranja u zemljama okruženja – Zapadni Balkan

SKOPJE, 24. MAJA 2022. GODINE

ODGOVORNO BUDŽETIRANJE PREMA ROMIMA, OBEĆAVAJUĆE PRAKSE I ODRŽIVI MODELI
RADA

OPŠTA ZAPAZANJA UČESNIKA IZ ASPEKTA BUDŽETIRANJA MERA

- Ograničenja u finansijskim resursima
- Potreba za usvajanjem jasnih smernica za budžetiranje (targeti, održivi uticaji za integraciju Roma) – ne postoji zajednički model za sve zemlje ZB
- Akcije i realizacije tamo gde je najpotrebnije
- Potreba za izradom jasnih mehanizama za praćenje
- “Lako je nešto promeniti, kada postoji politička volja”
- Uključivanje romske zajednice u razne procese
- Budžetske linije – “jedna stavka u budžetu ili ne”

Praksa budžetiranja u zemljama okruženja – Zapadni Balkan

SKOPJE, 24. MAJA 2022. GODINE

ODGOVORNO BUDŽETIRANJE PREMA ROMIMA, OBEĆAVAJUĆE PRAKSE I ODRŽIVI MODELI
RADA

PRAKSA IZ MAKEDONIJE

- Usvojene su smernice za budžetiranje
- Problemi sa implementacijom donetih smernica na nivou jedinice lokalne samouprave
- Programski elementi budžeta – pojedine PA su otvorene za soc. uključivanje Roma
- JLS ima pravo da otvara program za sprovođenje LAP-a za inkluziju Roma
- Fokus izdvajanja na obrazovanju romske populacije
- Fokus na pravilnoj alokaciji, trošenju sredstava – bolji rezultati

Praksa budžetiranja u zemljama okruženja – Zapadni Balkan

SKOPJE, 24. MAJA 2022. GODINE

ODGOVORNO BUDŽETIRANJE PREMA ROMIMA, OBEĆAVAJUĆE PRAKSE I ODRŽIVI MODELI
RADA

PRAKSA IZ CRNE GORE

- Dodela sredstava za inkluzije preko Nacionalnog saveta nac. manjine u CG
- U toku je reforma budžetiranja sa uvođenjem srednjoročnog planiranja/budžetiranja, RoB
- Izveštavanje o učinku budžetskih programa – početni koraci
- Problemi – relativno mali budžeti JLS u CG
- Prvi rezultati po reviziji svrsishodnosti DRI/CG su skeptični (...)

PRAKSA IZ BOSNE I HERCEGOVINE

- Nije uvedeno programsko budžetiranje
- Izdvajanja za romsku populaciju: stambeno zbrinjavanje, užina i udžbenici za romsku decu

Praksa budžetiranja u zemljama okruženja – Zapadni Balkan

SKOPJE, 24. MAJA 2022. GODINE

ODGOVORNO BUDŽETIRANJE PREMA ROMIMA, OBEĆAVAJUĆE PRAKSE I ODRŽIVI MODELI
RADA

PRAKSA IZ ALBANIJE

- Uvedena je praksa srednjoročnog planiranja (3 godine)
- Prepoznata je potreba za uključivanje šire zajednice u izradu budžeta JLS
- Izdvajanja iz budžeta za romsku populaciju se vide preko programskog budžeta, formulisanih ciljeva i indikatora koje se koriste
- Lokalni akcioni planovi za inkluziju se inkorporiraju u srednjoročne planove
- Prate rezultate mera kroz izveštaj o učinku planiranih mera u LAP-ovima za Rome

PRAKSA SA KOSOVA I METOHIJE

- Proporcionalno finansiranje manjina u JLS za vreme UMNİK do 2007 – nametnuto rešenje
- Manja pažnja za “pravični udeo” od 2007, ali se radi mobilizacija zajednice kroz javnu raspravu

P a u z a

Koraci u planiranju budžeta odgovornog prema Romima

Međuvladina radna grupa za budžetiranje odgovorno prema Romima uz podršku Saveta za regionalnu saradnju

Korak 1: Kategorizacija budžetskih programa

Korak 2: Analiza usklađenosti sadržaja politike

Korak 3: Analiza budžeta

Korak 4: Ocena izvršenja budžeta

Korak 5: Sažetak budžeta odgovornog prema Romima

Co-funded by
the European Union

**OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS**

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

Koraci u planiranju budžeta odgovornog prema Romima

Korak 1: Kategorizacija budžetskih programa

Označava kategorizaciju budžetskih programa prema njegovom značaju za integraciju Roma (direktno povezani, indirektno povezni, nije povezan program)

Program 1 – **Stanovanje, urbanizam i prostorno planiranje**

Program 3 – **Lokalni ekonomski razvoj**

Program 8 – **Predškolsko vaspitanje i obrazovanje**

Program 9 – **Osnovno obrazovanje i vaspitanje**

Program 10 – **Srednje obrazovanje i vaspitanje**

Program 11 – **Socijalna i dečja zaštita**

Program 12 – **Zdravstvena zaštita**

Koraci u planiranju budžeta odgovornog prema Romima

Korak 2: Analiza usklađenosti sadržaja politike

Označava upoređivanje analiziranih budžetskih programa i politike integracije Roma

- Upoređivanje ciljeva, indikatora i aktivnosti, logička matrica

Aktivnosti	Mere, projekti, aktivnosti
Produkti	Isporučena roba/usluge
Rezultati	Ishodi, neposredni ishodi, međuishodi
Specifični ciljevi	Ciljevi, ishodi, zadati ciljevi
Uticaj	Strateški cilj, opšti cilj, sveobuhvatni cilj

Koraci u planiranju budžeta odgovornog prema Romima

Korak 3: Analiza budžeta

Označava ocenu usaglašenosti budžetskih izdvajanja sa ciljevima politike integracije Roma

- Analiza konkretnog budžetskog programa u odnosu na politiku integracije
- Usaglašenost udela budžeta izdvojenog za integraciju Roma sa planiranim finansijskim resursima iz dokumenta javne politike
- Analiza usaglašenosti izdvojenih sredstava za integraciju u okviru konkretnog budžetskog programa sa zadatkom da se utvrdi doprinos realizacije aktivnosti integracije ukupnim ciljevima tog budžetskog programa

Koraci u planiranju budžeta odgovornog prema Romima

Korak 4: Ocena izvršenja budžeta

Ocenjuje izvršenje budžeta i to na način kako ono doprinosi ciljevima integracije Roma i analiziranom budžetskom programu

- Analiza odnosa potrošnje i rezultata
- Utrošak doprinosi ciljanim vrednostima politike integracije Roma (?)

Koraci u planiranju budžeta odgovornog prema Romima

Korak 5: Sažetak budžeta odgovornog prema Romima

Označava sabiranje rezultata, zaključaka, argumenata i preporuka na osnovu prethodna 4 koraka

- Korak predstavlja osnov/ulazni podatak za naredni budžetski ciklus
- Usvaja se u formi Izveštaja o sprovođenju politike integracije Roma

Istraživanje raspoloživih kapaciteta i prakse u JLS

▪ **Institucionalni, strateško-planski i pravni okvir**

- ☐ **Angažovanje koordinatora za romska pitanja**
- ☐ **Broj zaposlenih u Centru za socijalni rad na priznavanju prava po lokalnim normativno-pravnim aktima**
- ☐ **Broj organizacija civilnog društva koji zastupaju interese romske zajednice**
- ☐ **Broj važećih razvojnih strategija/planova razvoja/lokalnih akcionih planova i drugih programa**
- ☐ **Subjekti analize ostvarenih ciljeva iz LAP za Rome**
- ☐ **Veličina finansijskih sredstava koji se izdvajaju za sprovođenje LAP za Rome**
- ☐ **Stepen ostvarenja postavljenih ciljeva LAP-om za Rome**
- ☐ **Karakteristična normativno-pravna akta, po kojima su Romi potencijalni korisnici prava i usluga**
- ☐ **Raspolaganje podacima o broju korisnika sredstava i usluge iz romske nacionalne zajednice**

Istraživanje raspoloživih kapaciteta i prakse u JLS

▪ Budžetske procedure i budžetska izdvajanja

- ☐ Programsko budžetiranje u svim JLS
- ☐ Primena principa Rodno odgovornog budžetiranja
- ☐ Način pripreme lokalnog budžeta
- ☐ Način iskazivanja potreba za budžetskim sredstvima od strane korisnika javnih sredstava
- ☐ Javna rasprava o nacrtu budžeta i način sprovođenja rasprave
- ☐ Uključenost romske nacionalne zajednice u proces planiranja lokalnog budžeta
- ☐ Vidljivost budžetskih izdvajanja u lokalnim budžetima
- ☐ Izvršenje rashoda budžeta JLS u odnosu na planirane veličine
- ☐ Zastupljenost pojedinih programskih aktivnosti u budžetima JLS – 11, 12, 13

Istraživanje raspoloživih kapaciteta i prakse u JLS

▪ Posebni mehanizmi podrške socijalnom uključivanju

- ☐ **Dodela budžetskih sredstava iz budžeta lokalnih samouprava organizacijama civilnog društva koje zastupaju interese romske nacionalne manjine**
- ☐ **Mobilni tim za inkluziju Roma i Romkinja na lokalnom nivou i njegovo funkcionisanje prema usvojenom Operativnom planu**
- ☐ **Pedagoški asistenti i zdravstvene medijatorke u JLS**
- ☐ **Stipendije i afirmativne mere za poboljšanje statusa romskog stanovništva u obrazovanju**
- ☐ **Mere lokalne politike zapošljavanja**
- ☐ **Realizovani projekti usmereni lokalnoj romskoj populaciji (donatorski izvori)**

Istraživanje raspoloživih kapaciteta i prakse u JLS

▪ Kapaciteti partnerskih JLS za finansiranje kapitalnih investicija

- ☐ **Analiza rashoda i izdataka po funkcionalnoj nameni**
- ☐ **Analiza planiranog obima rashoda za tekuće poslovanje JLS i obima izdataka za kapitalna ulaganja, odnosno za otplatu kredita**
- ☐ **Realizovani obim kapitalnih ulaganja u 4 budžetske godine u odnosu na planiranu veličinu investicija prvobitnom odlukom o budžetu JLS**
- ☐ **Realizovani obim kapitalnih ulaganja iz različitih izvora finansiranja**
- ☐ **Procena slobodnih sredstava za kapitalne izdatke u odnosu na realizovani obim budžeta bez namenskih transfera**

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranje mera i aktivnosti

□ Finansiranje romskih organizacija civilnog društva

- Uredba o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja („Sl. glasnik RS“, br. 16/2018)
 - definisanje prioriteta finansiranja i način finansiranja OCD
 - normativno-pravni dokument(i) finansiranja OCD u JLS (usklađenost i specifičnosti odluke/pravilnika)
 - godišnji plan raspisivanja javnih konkursa
 - prioriteti konkursa, objavljivanje, kada, koliko, oblasti finansiranja
 - obavezna i dodatna dokumentacija uz prijave na konkurs
 - kriterijumi, bodovanje, proveravanje, procenjivanje
 - Komisija za sprovođenje konkursa
 - prigovori, uvid u dokumentaciju
 - lista vrednovanja i rangiranja, objavljivanje
 - sredstvo obezbeđenja izvršenja ugovora

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranje mera i aktivnosti

□ Finansiranje romskih organizacija civilnog društva

- Uredba o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja („Sl. glasnik RS“, br. 16/2018)
 - pojedinačni iznosi dotacija i dužine trajanja odobrenih programa/projekata
 - usklađenost proceduralnih elemenata finansiranja OCD sa Vodičem za transparentno finansiranje OCD
 - praćenje realizacije projekta, monitoring posete
 - procena postignutih efekata realizovanih projekata
 - dokumentacija za izveštavanje
 - podnošenje izveštaja o godišnjoj finansijskoj podršci OCD Kancelariji za saradnju sa civilnim društvom

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranje mera i aktivnosti

□ Finansiranje romskih organizacija civilnog društva

- Praćenje godišnjih budžetskih izdvajanja treba da obuhvata:
 - I. ukupna planirana sredstva za sufinansiranje programa i projekata OCD, **prema zahtevima programskog budžetiranja**
 - II. ukupno izvršenje (realizaciju) planiranih rashoda na ime dotacije
 - III. ukupan iznos planiranih i utrošenih sredstava dodeljenih putem javnih konkursa za potrebe finansiranja OCD (ukupan iznos traženih sredstava od strane OCD)
 - IV. ukupan iznos planiranih i dodeljenih sredstava na osnovu **određenih propisa (sport, verske zajednice, kultura, mladi, politički subjekti)**

Контакт тачке за сарадњу са ОЦД

.....

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranje mera i aktivnosti

□ Uloga romskih udruženja u pružanju određenih usluga

- U realizaciji pojedinih aktivnosti moguće je koristiti razne usluge koje pruža OCD, pod pretpostavkom da za vršenje te delatnosti ima kapacitete, da ima potrebnu licencu (ukoliko je propisana) i da je predmetna delatnost registrovana kod nadležnog APR.
- U tim slučajevima u pojedinim programskim aktivnostima potrebno je planirati sredstva na kontima 423 – ugovorene usluge ili 424 – specijalizovane usluge i rashode izvršavati na osnovu ulaznih računa dobijenih od OCD pružaoca usluga (primena postupka nabavke usluge prema Zakonu o javnim nabavkama).
- Takav pristup u realizaciji prioriteta predstavlja pravi participativni pristup udruženjima.

Контакт тачке за сарадњу са ОЦД

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranje mera i aktivnosti

☐ **Potreba za proširenjem spiska programa i programskih aktivnosti radi unapređenja vidljivosti svih aktivnosti socijalnog uključivanja i njihovog budžetiranja**

- Vidljivost u programu za socijalnu i dečiju zaštitu
- Vidljivost u programima obrazovanja i vaspitanja
- Vidljivost u programu za stanovanje
- Vidljivost u programu za kulturu i informisanje

Programske informacije (opis, svrha)

Primer: PA za aktivnosti mobilnog tima prema usvojenom operativnom planu

☐ **Za potrebe prepoznatljivosti, a u skladu sa Pravilnikom i Uputstvom kojim se reguliše sastavljanje budžeta, možemo koristiti projekte**

Preporuke i smernice za poboljšanje mehanizama finansiranje mera i aktivnosti

□ **Planiranje sopstvenog učešća JLS u projektima finansiranih donatorskim sredstvima**

- **Planiranje izvora finansiranja iz donatorskih sredstava u dokumentima javne politike**
- **Tretman neplaniranog projekta u Odluci o budžetu za tekuću godinu**
- **Važnost planiranja tekuće budžetske rezerve u skladu sa zakonskim mogućnostima**
- **Upotreba tekuće budžetske rezerve za opredeljenje sopstvenog učešća**

Elementi od uticaja na odgovorno budžetiranje – u praksi

Dodatna objašnjenja za pripremu (dela) finansijskog plana

- 1. mera za inkluziju iz određene oblasti intervencije, sa svim potrebnim elementima za njeno programsko budžetiranje (za prog. informacije)
- Mera uključuje veći broj aktivnosti koji se budžetiraju u 2023. godini
- Izrada predloga dela finansijskog plana u vidu programske aktivnosti ili projekta
- Nazivi programskih aktivnosti se ne menjaju u odnosu na Aneks 5, dok nazive projekta slobodno formulišete u odnosu na dobijenu meru i aktivnosti
- Izvršiti budžetiranje u skladu sa principima programskog budžetiranja i predložiti obrazloženje budžeta za datu PA ili P inkluzije

МЕРА xxxx:				Тип мере:			
Носилац мере:				Партнери:			
Период спровођења:	2022-2024	Посебне измене прописа:					
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2022 – 0,00 2023 – 0,00 2024 – 0,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Носилац – 0,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2022.	2023.	2024.	
- xxxxx	- xxxxx	2020.	Нема података				
- xxxxx	- xxxxx	2020.	Нема података				
- xxxxx	- xxxxx	2020.	Нема података				
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
Xxxx1					0,00	2022 – 0,00 2023 – 0,00 2024 – 0,00	Носилац и/или Донаторска средства
Xxx2					0,00	2022 – 0,00 2023 – 0,00 2024 – 0,00	Носилац и/или Донаторска средства
Xxx3					0,00	2022 – 0,00 2023 – 0,00 2024 – 0,00	Носилац и/или Донаторска средства
Xxx4					0,00	2022 – 0,00 2023 – 0,00 2024 – 0,00	Носилац и/или Донаторска средства

ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ:

Програм коме припада:	
Шифра и назив:	
Функција:	
Назив организационе јединице/Буџетски корисник:	
Сврха:	
Основ:	
Опис:	
Мере и поглавље преговора о приступању ЕУ:	
Одговорно лице за спровођење прог. активности:	

Razdeo	Glava	Programska klasifikacija	Funkcija	Pozicija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Sredstva budžeta	Struktura
xx	xx					Programska aktivnost (PA):		
						Naziv funkcije:		
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
						Izvori finansiranja za PA		
						Naziv izvora finansiranja:	0.00	0.00%
						Naziv izvora finansiranja:	0.00	0.00%
						Svega za PA	0.00	0.00%

ПРОЈЕКАТ:

Програм коме припада:	
Шифра пројекта:	
Назив пројекта:	
Функција:	
Назив организационе јединице/Буџетски корисник:	
Сврха:	
Основ:	
Опис:	
Трајање пројекта:	
Ознака за капитални пројекат:	
Ознака да ли је ИПА пројекат:	
Одговорно лице за спровођење пројекта:	

Razdeo	Glava	Programska klasifikacija	Funkcija	Pozicija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Sredstva budžeta	Struktura
xx	xx					Projekat (naziv):		
						Naziv funkcije:		
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
				xxx		Naziv ek. klasifikacije:	0.00	0.00%
						Izvori finansiranja za Projekat:		
						Naziv izvora finansiranja	0.00	0.00%
						Naziv izvora finansiranja		
						Svega za Projekat	0.00	0.00%

☐ Hvala na pažnji!

☐ Tibor Domonkoš

☐ str. saradnik za programski budžet

☐ dtibi2008@gmail.com